

Juha Molari 2008

USKONTOJEN VENÄJÄ

Olen suorittanut teologian maisterin tutkinnon Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa varhain keväällä 1989. Toukokuussa 1989 minut vihittiin papiksi. Uskontojen Venäjään alkoi tutustumiseni kaikessa moninaisuudessa jo vuosikymmeniä aiemmin. Mummoltani olin saanut 1980-luvun alussa kirjan, jossa Neuvostoliitosta paennut ihminen kirjoitti maan kurjista yhteiskunta- ja uskonto-oloista. Suomalaiseen herätyskristillisyyteen oli tullut tuohon aikaan myös amerikkalaisperäiset lopunajalliset ennustukset, joiden mukaan Neuvostoliitto edusti ilmestyskirjamaista paha. Esiymmärryksen rakentui hyvin kielteiseksi sellaisen taustan tähden.

Perestroikan ja glasnostin Neuvostoliitossa sain vieraila Lenin gradissa ja Petroskoissa teologisen tiedekunnan seurueen kanssa 1987. Tapasimme Inkerin herättäjäksi noussutta Arvo Survoa ja voimakasta vaikuttajaa Maria Kajavaa. Veimme muutamia pieniä lahjoja seurakunnalle. Halusimme jättää kolehtihaaviin lahjoja, mutta seurakunta ei sallinut meille kolehtihaavia. Kirkon takapenkillä tarkkailtiin seurakunnan toimintaa. Kirkon kellojakin soitettiin siihen aikaan vain rakennuksen sisätiloissa, jotta kellot eivät olisi vaarallista imperialistista propagandaa. En uskonut siinä vaiheessa, että minä liikkuisin joskus sulavasti tuossa maassa ja tuon kansan parissa.

Jo toista vuosikymmentä kestänyt avioliitto venäläisen vaimon kanssa ja pojan kaste Pietarissa Pyhien Merimiesten ortodoksisessa kirkossa avarsivat kokemusmaailmani. Olisin toki tahtonut poikani luterilaiseksi, mutta mitäpä sitä isä voi äideille. Ortodoksin silmin luterilainen kirkko ei vaikuttanut oikealta kirkolta. Olen elänyt Venäjällä, tehnyt työtä ja tavannut lukuisia ihmisiä sekä taloustutkijan ja toimittajan että papin toimissa. Vuosien aikana olen kirjoittanut myös lukuisia haastatteluja ja artikkeleita, jotta uskontojen Venäjä tulisi paremmin tunnetuksi. Venäjään ei saa sekoittaa enää niitä vainoharhaisia kuvitelmia, joita Neuvostoliittoon sovitetiin Ilmestyskirjan ja amerikkalaisen propagandan avulla.

SISÄLTÖ:

1. Venäjän työn konkari puhuu venäläisistä ystävyydellä (2006) **2**
2. Luterilaisen ja ortodoksisen kirkon leikkauspiste. Jouluevankeliumi Athanasioksen mukaan (2004) **4**
3. Venäjällä vietetään 7. tammikuuta Kristuksen syntymäjuhlaa (2004) **6**
4. Venäjälle syntymässä uskontojen markkinat (2003) **7**
5. Johannes Paavali II ei käynyt Venäjällä (2005) **8**
6. Venäläinen ja suomalainen usko (2004) **9**
7. Tshetsheenien uskonnollisen johdon tuomio terroristeille (2005) **10**
8. *Palkittu Idänkohtaus*-teos: Suomalaisen sisäinen vallankumous (2005) **12**
9. Uskonnollisessa innossa Venäjälle (2004) **14**
10. Mitro Repo - kovat arvot! (2006) **17**
11. Igor Konevizenko, Venäjän yhtenäisyys: VENÄJÄ ON AVOIN MAAILMALLE (2008) **19**
12. Inkerin kirkko tekee historiaa (2008) **22**

Venäjän työn konkari puhuu venäläisistä ystävyydellä¹

Suomalaiset tekevät monenlaisella tavalla työtä kristinuskon nimissä Venäjällä. Entisen virkapaikkani suntuon mies on eräs alansa suomalaisia legendoja. Hänen haastattelussaan tuli ilmeiseksi muutos suomalaisen miehen pelosta avaraan kanssakäymiseen, jota ei enää viha hallitse. 1990-luvun alkuvuosien kokemukset eivät ole toki se pysyvä kuva Venäjän kristittyjen tarpeista: 2000-luvun maailma on jo erilainen kuin artikkelissa ilmenevä järkyttävä 90-luvun alku.

Minut kasvatettiin ryssävihaan,
mutta olen aikuistunut eroon vihasta, lausuu Jantunen

Nuorena uhmakkaana miehenä Raunolla oli tapana sanoa, ettei häntä saa rajan taakse kuin kilon palasina ja puolet palaa takaisin. Nyt Raunolle on kertynyt jo 17 vuotta työtä Venäjällä sekä ansiotyössä että humanitäärisissä erilaisissa tehtävissä. — *Ihmiset ovat väärä kärsimään vihan ja enakkoluulojen tunteistamme.*

Varastopäällikkönä 90-luvulla

90-luvulla Rauno Jantunen toimi Venäjällä rakennusyrityksessä varastopäällikkönä. Venäjä purki Itä-Saksan tukikohdat ja tavaraa tuli Pietarin ympäristöön. Varastopäällikön työtä auttoi kovasti, kun heidän pajallaan huolehdittiin myös miliisipäällikön autosta. Ystävällinen miliisi auttoi ongelmien ilmaantuessa. 90-luvun alku oli vaikeinta aikaa: venäläisille oli lähes sama, jos joutui linnaan; mutta jos onnistui rikoksessa, hyvä elämä oli turvattu pitkäksi aikaa.

Yhtenä vaikuttavimmista kokemuksistaan Jantunen kertoo vuotta 1993, kun hän katseli Gorbatschovin vallan murtumista. Leningradin sillat olivat ylhäällä. Jännityksellä seurattiin tilanteen kehitystä. Aamuyöllä panssarivaunujen komentaja ilmoitti tukevansa Jeltsiniä. Sitten kaikki muut seurasivat pian perässä. Suomalaisille oli annettu kehoitus 15 minuutin lähtövalmiuteen.

Vuonna 1993 aseistetut rikolliset miehet saapuivat Jantusen oven taakse. Rauno katseli teräsoven ovisilmästä, muttei avannut. Hänellä oli ase omalla puolellaan. — *Oli syytä pelätä, koska katkaisin varastopäällikkönä varkausreittejä.* Jantunen sai toimitusjohtajalta tunnin aikaa poistua maasta. Rikollisjengit olivat kiukkuisia, koska hän oli juhannuksena tukkinut työpäälliköiden varkausreitit. Varastoilta oli yli 200 000 Suomen markan arvosta lähdössä muovimattoja ja lattiamateriaalia. Varastomiehet eivät edes tienneet, kenelle tekivät työtänsä. Rikolliset rahastivat.

— *Itse lastautin rekat suomalaisilla blommisaksilla ja itse avasin, mutta tavara oli silti hävinnyt,* kuvailee Jantunen varastopäällikön vaikeuksia 90-luvun alussa. Rikolliset olivat ottaneet kopiot suomalaisista blommisaksista.

— *Sain neuvoksi, että älä seuraa rekkaa, jos hengestäsi pidät.*

¹ Julkaistu aiemmin <http://www.kauppatie.com/08-2006/4f.htm>

Humanitaarista työtä vuodesta 1989

Ensimmäinen humanitaarinen matka toteutettiin jo 1989. Nuijamaalla tentattiin ankarasti, mihin tavarat viedään. Vastaus piti olla viisas: eri kyliin. — *Jaoinne suoraan ihmisille, tavarat eivät hävinneet. Sen jälkeen on ihmisten asia, miten he käyttivät tavaransa.*

Toisin kuin yleensä luullaan, jo Neuvostoliiton aikana oli helppo saada viisumi Tehtaankadun konsulaatista humanitaariseen työhön. — *Konsulaatissa työskenteli viranomaisena, joka oli sukulaissuhteidensa tähden saanut myönteisen kuvan uskovaista ihmisistä. Niin saimme 21 kuukauden viisumit.*

Viisumien ja lupien saannissa ei ole edelleenkään ongelmia. — *Kun pystyt perustelemaan työt, sinulla on rekisteröity yhdistys ja selvä näyttö avustuskohteesta, luettelee Jantunen lupien saamisen luonnolliset perusteet. — Tärkeä on tietää, kuka omistaa kohteen. Omistajan lupa on välttämätön. Suomalaisilla on liikaa "mennään ja tehdään" meininkiä. Maassa on eletävä maan tavoilla!*

Jantunen muistelee 90-luvun alun jännittäviä kokemuksia. E10-tie oli kielletty sotilastukikohdan tähden, mutta tietä pitkin pääsi helposti Leningradiin. Kun miliisi sai 20 markkaa, kiellettyä tietä sai käyttää. Käsitöksensä mukaan Jantusella oli oikeus humanitaarisen viisumin tähden kielletylle tielle. Miliisi pysäytti: — *Eikö teillä olisi antaa myös minulle pientä pakettia? — Seuraavalla kerralla on erillinen paketti. Miliisi ei kiristänyt, vaan tarvitsi vaatteita ja ruokaa niin kuin muutkin ihmiset.*

Pietarissa sijaitsee humanitaarinen tulli. Tavaksi tuli antaa pienet paketit tullauksen jälkeen tullimiehille, ei koskaan etukäteen. — *Ihmiä ne tullimiehetkin ovat, toteaa Jantunen. Nuijamaalla oli kuorma-autossa 75 hyväkuntoista jääkaappia. Matkatoverit sanoivat, ettei pääse maahan. Tullimieskin sanoi, ettei pääse maahan. Yhteydenotto tullipäällikköön korjasi tilanteen. — Jätimme jääkaapin myös tullimiehille. Ihmiä ovat myös tullimiehet, toistaa Rauno luontevaa kanssakäymistään eri ihmisten kanssa.*

Jantunen on tehnyt noin 400 reissua Venäjälle, muttei auton ikkunoitakaan ole rikottu. — *Alussa jännitettiin, miten me suomalaiset rikkaat ruulatukkoinemme selviämme. Pysähdyimme usein Rosnittalassa, 30–40 kilometriä Mumanskin suuntaan Pietarista, ja Keltossa. Autot pidettiin naapurin pihassa, jossa emännän pelottava hurta vahti autoja. Tärkeimpänä tekijänä turvallisuudelle Jantunen pitää kuitenkin kunnioittavaa puhetta ja käytöstä. — Emme koskaan ryssitelleet.*

Jantunen oli 7.6.2006 perustamassa yhdessä muiden kokeneiden työntekijöiden kanssa uutta järjestöä, Humanitaarinen orvokkiapu ry. Nimi tulee keto-orvokista, joka on Inkerissä kansalliskukka. Järjestön johtoon valittiin suomalainen poliisi, koska järjestössä koettiin, että tämä helpottaa toimia venäläisten viranomaisten kanssa.

Jantunen toimii varapuheenjohtajana. Venäjää on moitittu humanitaariselle työlle asetetuista rajoitteista, mutta Jantunen ei näe uhkia tai esteitä. Tärkeää on myös järjestön rekisteröinti Venäjälle. Tällöin muodostuu yhteinen sävel viranomaisten kanssa. Työ on avointa ja valvottavaa. Turvallisuudentunne on molemminpuolinen. — *Lisäksi olemme täysin riippumaton politiikasta tai uskonnosta.*

Luterilaisen ja ortodoksisen kirkon leikkauspiste. Jouluevankeliumi Athanasiuksen mukaan²

Soitin evankelisluterilaiseen lähetyksjärjestö Kylväjään. Pentti Marttila vastasi Suomen kirkon virallisen lähetyksjärjestön lähetystyöntekijöiden lähettämisestä. Armeijakaveri sanoi suoraan minulle, että en kelpaa heidän työhönsä Venäjälle, koska olen jo toista kertaa aviossa ja vaimoni ei ole luterilainen, vaan venäläinen ortodoksi. Kun opiskelin Pietarin valtiollisessa finanssi- ja ekonomiyliopistossa ja juttellessani ortodoksivaimoni kanssa sain monta kertaa etsiä kahden kirkkokunnan välistä leikkauspistettä. Jos tuota leikkauspistettä ei lähetystyöstä vastaavat henkilöt löydä, syynä on joko teologinen sivistymättömyys tai ylimielinen proselytistinen asenne venäläistä ortodoksista kirkkoa vastaan. Olen kuullut jopa väitettävän, ettei ortodoksien kanssa voisi tehdä yhteistyötä Venäjällä. Mielestäni näin lausuvat lähetystyöntekijät valehtelevat, koska tahtovat perustella oman toimintansa oikeutuksen. He ovat perustamassa luterilaista kirkkokuntaa alueille, joissa ei ole elävää luterilaista kirkkoa. He kilpailevat markkinaosuuksistaan. He eivät kilpaile markkinaosuuksia niin paljon Saatanan valtakunnan ja tämän liittolaisten kanssa, vaan Kristuksen perheväen sisarista ja veljistä. Tämä olisi parempi tunnustaa reilusti, koska kyse ei ole ortodoksisen uskon perustavasta erilaisuudesta luterilaisen uskon kanssa. Näitä mietiskelin, kun istuin jouluani iltahämärässä Pietarissa asunnossani ja tutkin Athanasiuksen joulusaarnaa.

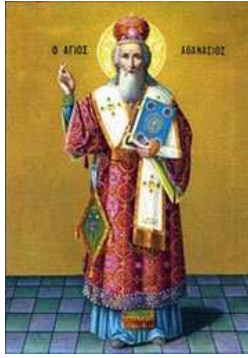
Venäjän ortodoksinen kirkko ei juhli joulua 25.12, vaan 7.1. Tuo ero päivämäärässä ei vie uskon perusteisiin saakka. Suomalaiset ja venäläiset jumaluusoppineet ovat matkustaneet vuosikymmenien ajan neuvotteluissa, jotta ymmärtäisivät toinen toistaan paremmin. Olisi ko jouluevankeliumissa kirkkokuntien yhteinen leikkauspiste?

Luterilaisten ja ortodoksien oppineiden neuvottelut ovat nykypäivää (Näköala 2/2004)

Joskus on esitetty karikatyyri, jonka mukaan luterilaisten ´vanhurskauttamisoppi´ ja patris-ortodoksinen ´jumalallistamisoppi´ ovat vastakohtiansa. Tosiasiassa Luther puhui joulusaarnassaan äärettömän Jumalan tulosta, tyhjentymisestä ja läsnäolosta alas äärelliseen: seimeen, kapaloihin, Jeesukseen, kasteeseen, ehtoolliseen, Raamattuun ja näiden kautta itse kristittyyn. Ortodoksinen uskon ydin on Kristuksessa ilmestynyt jumalallinen elämä, josta ihminen voi tulla osalliseksi kirkon yhteydessä. Voidaanko idässä ja lännessä ymmärtää joulun salaisuus yksimielisesti?

² Julkaistu aiemmin <http://www.kauppatie.com/12-2004/4f.htm>

Isä Athanasios (295–373 jKr)

Athanasios (s. 295/296 jKr – k. 2.5.373 jKr) on kreikkalais-roomalaisen kirkon ”pyhä isä”. Hän kuuluu myös läntisten kirkkokuntien kunnioitettuihin isiin. Luterilaisen ja ortodoksien uskon leikkauspisteeseen pääsee tutkien Athanasios Suuren ”joulusaarnaa”, opillista kirjoitusta ”Sanan inkarnaatio” (so. Jumalan Sanan lihaan tuleminen, ihmiseksi tuleminen). Olemmeko sittenkään erilaisia idässä ja lännessä?

Athanasios, ”Sanan inkarnaatio” (tiivistelmä):

Aiheeni on Sanan nöyryytys ja inkarnaatio. Isä on pelastanut maailman Hänen kauttansa - ja Hänen kauttaan oli myös luonut maailman.

Meidän luomistemme ja Jumalan inkarnaatio – lihaan tuleminen – ovat äärimmäisen intiimisti liittyneet toisiinsa. Sinä ehkä ihmettelet, miksi puhua Sanan inkarnaatiosta ja puhua ihmiskunnan alkuperästä. Kun puhumme Vapahtajan ilmestymisestä meidän keskuutemme, meidän täytyy puhua ihmisten alusta, jotta me tietäisimme Hänen laskeutuneen alas meidän tähtemme.

Meidän syntiemme rikkomuksen tähden tuli avuksi Sanan laupeus, jotta Herra kiirehtisi auttamaan meitä ja ilmestyisi ihmisten keskuudessa. Me olimme kohde, kun Hän tuli lihaksi.

Meidän pelastustamme varten Hän rakastavasti ilmestyi ja syntyi ihmiskehossa. Kun Jumala loi ihmisen, Hän tahtoi ihmisen pysyvän kuolemattomuudessa, mutta ihmiset ovat halveksineet ja kieltäneet Jumalan suunnitelman, keksineet ja juonitelleet paha itselleen, saaneet kuoleman tuomion. He eivät saaneet jäädä sellaisiksi, millaisiksi heidät oli luotu. Kun ihmisiltä riistettiin pois Jumalan tuntemus, heidän pitäisi hajota osiinsa ja jäädä kuolemaan ja tumellukseen.

Kukaan muu ei voisi uudistaa, vaan ainoastaan Hän, joka oli luonut ihmisen. Vain Hän voisi luoda uudestaan kaikki, kärsiä kaikkien puolesta ja tuoda kaikki kunnia Isälle.

Hän otti meidän kaltaisemme kehon, eikä pelkästään sellaista, vaan tahrattomasta ja puhtaasta neitsyestä, joka ei vielä ollut miehen kanssa.

Hän oli ruumiillisesti puhdas ja totuudessa puhdas, ilman kanssakäymistä miesten kanssa. Itseänsä Valtiasta varten valmisti kaiken Luoja oman kehonsa neitseessä, josta tuli pyhäkkö Häntä varten. Siinä Hän ilmestyi ja asui.

Hän loi ihmiset omaksi kuvakseen ja kaltaisekseen. Hän oli Isän kuva, jotta voisi luoda uudelleen ihmiset kuvansa kaltaisiksi. Kukaan muu ei ollut riittävä tähän tarpeeseen, pelastamaan Isän kuvaa. Isän Poika tuli etsimään, pelastamaan ja herättämään uudestaan

henkiin. Mikään muu tie ei ollut mahdollinen.

Sana voisi tehdä sen, mutta kuinka? Vain Hänen ilmestyessä ihmiseksi: Hän tuli ihmiseksi, koska Hän tuli pelastamaan, ei pakottamaan.

Luominen ei-mistään on erilainen kuin jo olemassa olevan ennalleen palauttaminen: ihmiselle oli nyt tarkka tarve, määrätty hoito, koska kuolema oli syvälle juurtunut ihmisen luontoon. Siksi Sana tuli tänne 'Lihaantulleessa', jotta Hän kohtaisi ja voittaisi kuoleman.

Venäjällä vietetään 7. tammikuuta Kristuksen syntymäjuhlaa

Opiskelin Pietarin valtiollisessa finanssi- ja ekonomiyliopistossa vuodet 2003–2004. Helsinkiläinen bisneskoulu ei kuitenkaan antanut minulle opintoviikkoja pakollisista luennoista, joita oli joulukuun viimeisellä viikolla. Opintotoimistossa ei uskottu, että Venäjällä ei juhlita joulua suomalaisen pitkän joululoman tavoin. Tämän vuoksi menetin kaksi viikkoa koulun penkille, mutta en saanut niistä opintoviikkoja! Asiahan olisi pitänyt olla selvä tämänkin artikkelin perusteella, jonka olin aiemmin kirjoittanut venäläisen joulun erilaisuudesta.

Venäjän ortodoksinen kirkko viettää 7. tammikuuta Kristuksen syntymän juhlaa, joka on kirkkovuoden toiseksi tärkein juhla.

Tammikuun seitsemännen päivän vastaisena yönä eli jouluaattona Moskovan ja koko Venäjän patriarkka Aleksii II piti ehtoonjälkeisen jumalanpalveluksen, aamupalveluksen ja jumalallisen liturgian Kristuksen Vapahtajan kirkossa. Juhlapalvelukset alkoivat kirkkoissa 6. tammikuuta kello 22.00 Moskovan aikaa. Joulupäivänä 7. tammikuuta patriarkka toimittaa Kristuksen syntymän suuren ehtoopalveluksen kello 16.00 Kristuksen Vapahtajan kirkossa.

Kristuksen syntymästä kertovat Matteuksen ja Luukkaan evankeliumit. Niiden mukaan Juudean keisari Augustukselta tuli käsky väestön verollepanosta, ja jokaisen oli mentävä verolle pantavaksi omaan kotikaupunkiinsa. Niinpä vanhurskas Joosef meni kihlattunsa Pyhä Neitsyt Marian kanssa kotikaupunkiinsa Betlehemiin. Koska majatalossa ei ollut vapaita paikkoja, niin Joosef ja Maria majoituivat maaluolaan, jossa syntyi Jeesus-lapsi, maailman Vapahtaja.

Enkeli ilmoitti Kristuksen syntymästä paimenille, jotka tulivat ensimmäisinä kumartamaan ihmiseksi tullutta Jumalaa. Sitten Jeesuksen luo saapuivat Betlehemin tähden johdattamat itämaan tietäjät. Betlehemin tähti oli syttynyt taivaalle Jeesuksen kunniaksi.

Kirkko opettaa, että joulukuun merkitsee Jumalan ja ihmisen keskinäistä sovintoa. Joulukuun on myös ennustus Kristuksen lunastustyöstä ja esi-isien syntiinlankeemuksen tahraaman inhimillisen luonnon uudistumisesta.

Ortodoksisen kirkon sääntöjen mukaan Kristuksen syntymäjuhlaa edeltää 40-päiväinen joulupaasto, joka alkaa 28. marraskuuta ja päättyy 6. tammikuuta.

Kuudentena tammikuuta vanhurskaat uskovat eivät nauti mitään ruokaa. Illalla mennään kirkkoon, jossa alkaa kello 22.00 ehtoonjälkeinen palvelus. Sitten toimitetaan aamupalvelus ja jumalallinen liturgia. Jouluaaton ateria aloitetaan vasta kun taivaalle syttyy ensimmäinen tähti symbolina Betlehemin tähdestä. Perinteinen jouluruoka on *sotshivo* (puuro, joka valmistetaan vehnäalkioista, hunajasta ja hedelmistä). Siitä on saanut nimensä jouluaatto *sotshelnik*.

Seitsemäntenä tammikuuta onnitellaan toisiaan valoisaa Kristuksen syntymäjuhlan johdosta ja lakataan paastoamasta. Kirkkoissa pidetään juhlapalveluksia.

Vanhon venäläisten perinteiden mukaan joulupäivänä aina tarjottiin iso juhla-ateria. Lapset kiertelivät naapureiden taloja ja kantoivat mukanaan väripaperilla koristettua laatikkoa, joka toimi eräänlaisena nukketeatterina. Lapset esittivät Kristuksen syntymästä kertovia nukkenäytelmiä, lauloivat joululauluja ja saivat siitä lahjoja.

Joulun jälkeiset joulupyhät jatkuvat aina 17.1. asti. Joulupyhät ovat erityisen ilon ja hauskanpidon aikaa, eikä silloin pidetä keskiviikko- tai perjantaiapaastoja.

Venäjälle syntymässä uskontojen markkinat³

Bisnes- ja finanssiopintojen aikana omat rakkauden tunteet luterilaista kirkkoa kohtaan eivät olleet parhaat, koska suomalainen luterilainen kirkko oli hyllyttänyt minut palkattomalle vapaalle äkinäisellä päätöksellä. Pietarissa havaitsin, että tietyt poliittiset äärimmäisliikkeet suosivat anarkistisia tavoitteita Putinin hallintoa vastaan. Nämä liikkeet olivat myös hyvin rasistisia. Luultavasti johtajia kiinnosti ainoastaan valta, jonka avulla sai tuotettua häiriöitä järjestyneelle yhteiskunnalle. Jotkut poliittiset lahkot ja äärimmäisilmiöt ortodoksikristityissä oli sidoksissa noihin anarkisteihin tai rasisteihin. Missään tapauksessa ortodoksinen kirkko ei ole samoilla linjoilla kuin nuo hulinoitsijat, mutta itseään ortodoksina pitävät ihmiset eivät ole yhdestä puusta veistettyjä. Pahin tilanne on nuorukaisilla, jotka ilmeisen selvästi kaipaavat yhteisöllisyyttä ja auktoriteettia. Nämä löytävät sellaisen lahkoista, joiden toimintatavat eivät ole mitenkään hyväksyttäviä. Kirjoitin sellaisista lahkoista lyhyen lehdistökatsauksen marraskuussa 2003.

Venäjällä on yli 500 uskonnollista lahkoa. Pravda-lehti kuvaili, että näihin ”tuhoisiin” lahkoihin kuuluu miljoona ihmistä, joista 70 % on vain 18–27 vuoden ikäisiä. Tulos on peräisin lokakuussa toteutetusta lahkoja tarkastelevasta keskustelutilaisuudesta, jossa paikalla oli psykologeja, tiedemiehiä, ortodoksinen kirkon edustajia ja valtion instituutioiden edustajia.

Filosofian tohtori Alexander Dvorkin arvioi, että 600-800 000 virallisesti rekisteröityä lahkojen jäsentä on Venäjällä. Monet keskeiset lahkot ovat saapuneet Venäjälle: Scientologia, Moonilaisuus, Jehovan todistajat ja monet muut. Dvorkinin mukaan venäläisperäisiä lahkoja ovat ”Siunatun neitsyen keskus” (Moskovassa), Ashram Shambaly (Novosibirskissa), Vissarion lahko (Krasnojarskin alueella), Radasteya (Uralin alueella) ja monet muut. Voimakkain lahko Venäjällä on tällä hetkellä Neo50 liike, joka vaikuttaa kaukoidässä, Siperiassa ja Uralin alueella. Jehovan todistajien ja Mormonien määrät kasvavat myös.

Muissa lahkoissa uusia jäseniä saapuu samalla kun vanhoja lähtee pois. Asiantuntijoiden mukaan lahkot etsivät lujaa asemaa yhteiskunnasta, puhuvat oikeuksiensa puolesta viranomaisten parissa ja perustelevat toimintaansa omantunnon vapaudella.

Dvorkin arvion mukaan totaalitaarinen lahko on ”autoritaarinen organisaatio”. Dvorkin tarkoittaa tällä ilmaisulla sitä, että lahko on voimakkaan johtajan tai johtoryhmän ohjauksessa. Johtamiseen tarvitaan rahaa ja voimaa. Rahan ja voiman saavuttamiseksi lahkot käyttävät ”pseudo-uskonnollisia, pseudo-kulttuurillisia ja pseudo-menetelmällisiä keinoja”. Useat psykokultit ovat läheisiä totalitaarisille lahkoille.

Lahkoseminaarin havaintoihin voi myös jokainen Venäjän matkustaja itse tutustua tarkastelemalla vaikkataavallisen venäläisen lehtikioskin ”psykokultillista” lehdistötarjontaa. Samalla joutuu matkustaja hämmästelämään, että tuossa tavallisessa rautatietunnelin lehtikioskissa saattaa olla psykokultillisten kirjojen ja lehtien vieressä myös esimerkiksi Philip

³ Julkaistu aiemmin <http://www.kauppatie.com/11-2003/11-06-1.htm>

Kotlerin markkinoinnin korkeakoulujen oppikirja, jota Suomesta ei löydy usein edes parhaista kirjakaupoista.

Johannes Paavali II ei käynyt Venäjällä <http://www.kauppatie.com/04-2005/4f.htm>

Pietarilaiseen ystäväpiiriini kuuluu myös pieneen roomalaiskatoliseen kirkkoon kuuluvia ihmisiä. Nämä venäläiset ovat jostakin syystä tahtoneet etsiä jotakin erikoisuutta. Ortodoksisen kirkon eli kreikkalaiskatolisen kirkon ja roomalaiskatolisen kirkon välit eivät ole olleet onnistuneet, koska molemmat pitävät itseään kristikansan oikeina edustajina, jota toinen osapuoli on harhautunut eroon. Ortodoksinen kirkko on myös hyvin venäläinen kulttuuriltaan. Tämäkään ei tee helpoksi ekumeniaa kirkkokuntien välillä. Keväällä 2005 oli Venäjällä runsasta keskustelua Johannes Paavali II:sta, kun presidentti Putin arvioi tätä. Kirjoitin tällöin pienen lehdistökatsauksen.

Venäjän presidentti Vladimir Putin kuvasi Johannes Paavali II:sta *”merkittäväksi meidän aikamme henkilöksi”*, joka *”rakensi yhteiskuntaa humanismin ja solidaarisuuden periaatteiden varaan”*. Kremlin asenne on muuttunut huomattavasti vuodesta 1978, kun Krakovan arkkipiispa valittiin roomalaiskatolisen kirkon johtoon, ”paaviksi” niin kuin katoliset ilmaisevat hänen asemansa. Brezhnevin aikaan puolalaissyntyinen roomalaiskatolisen kirkon johtaja nähtiin imperialismiin välineeksi. Yksi aivan ensimmäisistä Johannes Paavali II:n puheista oli virassaan juuri hyökkäys rautaesirippua vastaan.

Tällöin hän esitti kutsun ihmiskunnalle *”avata ovi Kristukselle”*. *”Avatkaa valtioiden rajoja, politiikan ja talouden järjestelmät, sivilisaation laajat alueet ja kulttuuri Hänen amolle. Älkää pelätkö”*. Neuvostoliitto pelkäsi katolisuuden vaikutuksia. Roomalaiskatolinen kirkko meni maan alle. Berliinin muurin sortumisen jälkeen Mihail Gorbatsšovista tuli ensimmäinen kommunistisen puolueen johtaja, joka on koskaan vierailut Vatikaanissa. Historiallisen vierailun seurauksena roomalaiskatolinen kirkko alkoi elpyä myös Venäjällä. Moskova rakensi viralliset diplomaattiset suhteet Vatikaaniin.

Tällä hetkellä on Venäjällä noin 300 katolista seurakuntaa, joissa on yli puoli miljoonaa katolista jäsentä. Tunnetuin katolinen venäläinen on Venäjän talousministeri German Gref. Tämän hetken Venäjällä on katolinen piispa tervetullut Kremliin, kuten myös ortodoksien patriarkka Aleksei II, Mufti Gainudin, päärabbi Lazar tai vanhauskoisten kirkkojen metropoliitta Andrian.

Roomalaiskatolisen piispan Josef Werthin mukaan *”meidän suhteemme Venäjän valtioon on parantunut huomattavasti, mistä kiitos Venäjän presidentille Vladimir Putinille, joka on usein puolustanut katolista kirkkoa hyökkäyksiä vastaan”* (RIA Novosti, poliittinen kommentaattori Vladimir Simonov).

Roomalaiskatolisen uskon hyväksyntä ei ole kuitenkaan edelleenkään varaukseton Venäjällä.

Ortodoksinen kirkko on syyttänyt toistuvasti roomalaiskatolista kirkkoa epäkunnioittavasta proselytismista, ortodoksien kääntymisestä katolisen kirkon jäseniksi. Myös Ukrainan unitaali-kirkon tilanne on vaikeuttanut kirkkokuntien kanssakäymistä. Johannes Paavali II teki 250 ulkomaanvierailua, kävi ensimmäisenä roomalaiskatolisen kirkon johtajana synagogassa, rukoili itkumuurilla, ja hänellä oli mielenkiinto saapua myös Venäjälle, mutta hän ei koskaan tehnyt tuota vierailua kreikkalais-roomalaisen kirkon torjunnan tähden.

Ortodoksinen kirkko ei tunnusta, kuten eivät myöskään pääsääntöisesti luterilaiset kirkot, että Johannes Paavali II:lla olisi paavin asema koko kristikunnan johtajana. Johannes Paavali II voidaan myöntää Vatikaanin valtion johtajaksi ja Rooman kirkon piispaksi – mutta paavillista virkaan koko kristikunnan johtajana ei häneen liitetä. Katolisen kirkon perustelut paaviuden

periytymiselle itsestä apostoli Pietarista torjutaan määrätietoisesti historiallisesti kestäättöminä.

Edes itse Pietarilla ei ollut omana aikanaan ”paavillista” asemaa. Paavius on varsin tuore kirkkopoliittinen luomus.

Venäjän duumassa Aleksei Mitrofanov teki aloitteen, jotta Johannes Paavali II:n kuolemaa ja hautajaisia ei edes uutisoitaisi Venäjän televisiokanavilla. Hän perusteli vaatimustaan sillä, että Venäjä on ortodoksinen kristitty maa, jolla ei ole tarve esittää propagandaa katolisesta uskosta. Mitrofanov sai tuekseen 98 edustajaa, mutta 450 edustaa vastusti uutisointiin liittyviä rajoituksia (PTI 6.4.2005). Venäjän pääministeri Mikhail Fradkov ja katolisen kirkon arkkipiispa Tadeuz Kondrusiewicz osallistui puolalaisyntyisen Karol Wojtylan, Johannes Paavali II:n, hautajaisiin.

Venäläinen ja suomalainen usko⁴

Olen ollut toistuvasti ärtynyt, koska suomalaiset vähättelevät venäläisiä ihan mistä syystä tahansa. Olen kuullut utelua, josta on paljastunut luulo, ettei Venäjällä olisi juuri kristittyjä eikä uskoa Jumalaan. Tosiasiassa kristinusko tuli Suomeen Venäjältä päin. Venäläisten uskonnollisuus ei tilastollisesti poikkea kovin merkittävästi suomalaisten uskonnollisuudesta. Suomalaiset ovat toki julkisissa ilmauksissaan hyvin pidättyväisiä, mutta venäläiset eivät ole yhtä sulkeutuneita. Kirjoitin vuoden 2004 alussa artikkelin uskonnollisuudesta sen jälkeen kun suuri venäläinen tutkimuslaitos oli julkaissut aihetta koskevat tilastonsa.

Valtaosa venäläisistä uskoo Jumalan olemassaoloon (73 %) ja enkeleihin (53 %). VT S I O M tutkimusinstituutti haastatteli 1600 venäläistä joulukuussa 2003 (RosBalt 20.1.2004). 46 % väestöstä uskoi taivaan olemassaoloon, 44 % uskoi myös helvetin ja paholaisen olemassaoloon. 45 % venäläisistä ei uskonut helvetin ja paholaisen olemassaoloon.

Tutkimuksessa selvitettiin myös vastanneiden uskontokuntia. Noin 5 % itseään ortodoksiksi tunnustavista ilmoitti, ettei uskonut Jumalaan. Muslimiksi itseään tunnustavat kielsivät uskon Jumalaan huomattavasti harvemmin. Noin 25 % ortodokseista ja 30 % muslimeista ei uskonut taivaan olemassaoloon. 25 % ortodokseista ja lähes puolet muslimeista ei uskonut helvetin olemassaoloon. Noin 50 % ortodokseista ja 30 % muslimeista uskoi noitiin.

44 % venäläisistä uskoi ihmeisiin ja 25 % henkiin. Lisäksi 42 % uskoi astrologiaan, 25 % uskoi jälleensyntymään (reinkarnaatio) ja 34 % vastanneista uskoi UFO:hin. Ortodokseista yli puolet uskoi ihmeisiin, kun muslimeista vain kolmannes uskoi niihin.

Evankelis-luterilaisen kirkon tutkimuskeskuksen mukaan (13.1.2000) suomalaisten usko Jumalaan lisääntyi tuntuvasti 1990-luvulla. Loka-marraskuussa 1999 haastateltiin noin tuhatta suomalaista yhteistyössä Suomen Gallup Oy:n kanssa. (KT 13.1.2000). 47 % suomalaisista uskoi kristinuskon opettamaan Jumalaan, lisäksi joka neljäs (27 %) suomalainen ilmoitti uskovansa Jumalaan eri tavoin kuin kirkko opettaa. Täten Jumalaan uskovien osuus väestöstä on Suomessa ja Venäjällä liki yhtä suuret. Niiden suomalaisten määrä, jotka eivät usko lainkaan Jumalan olemassaoloon, on alhainen, vain 6 %. Suomalaiset uskovat, että Jumala on luonut maailman: 68 % suomalaisesta pitää sitä vähintään todennäköisenä. Kaksi kolmesta suomalaisesta pitää todennäköisenä, että Jeesus on Jumalan poika. Myös Jeesuksen kuolleista nousemiseen ja Raamatussa kerrottuihin ihmeisiin suomalaiset uskovat yleisesti. Yli kaksi kolmesta pitää niitä vähintään todennäköisinä. Suomalaiset uskovat huomattavasti yleisemmin kuin venäläiset myös Saatanan olemassaoloon. Ainoastaan noin 20 % suomalaisista ei usko Saatanan olemassaoloon.

⁴ Julkaistu aiemmin <http://www.kauppatie.com/03-2004/2f.htm>

Venäläisiä sanotaan hyvin uskovaiseksi tai uskonnolliseksi kansaksi, mutta tilastojen perustella suomalainen uskonnollisuus ei jää laisinkaan vähäisemmäksi. Suomalainen usko on vain usein hiljaista, hiukan sulkeutunutta muilta ihmisiltä, jopa salattua läheisiltä.

Tshetsheenien uskonnollisen johdon tuomio terroristeille⁵

Suomalainen sivistymättömyys tulee näkyviin pahiten, kun arvioidaan Venäjän muslimien elämää. Pietarissa on moskeija. Muslimit ovat sopeutuneet Venäjän federaation lakeihin ja työnteekoon. Venäjällä ei ole muslimeilla erityistä ongelmaa. Ongelma on suomalaisessa mediassa, joka on pitänyt esillä tshetsheeniterroristia Shamil Basaevia suurena sankarina. Sain tutustua Venäjällä erinomaisesti monesta eri lähteestä ja yhteydestä tshetsheenien uskonnollisuuteen. Myös venäläiset sotilaat kertoivat alueen tapahtumista. Tämän vuoksi minulle syntyi kokonaan toisenlainen näkemys kuin mitä Suomessa vallitsee Tshetsheniasta. En pidä tuon kokemuksen valossa mitenkään outona Tshetsheniassa saatuja huippuääniä Venäjän yhtenäisyyden puolueen hyväksi. Tuo puolue on kerta kaikkiaan ainoa puolue, joka sikäläisen muslimijohdon silmin pystyy turvaamaan alueen ihmisten elinolot. Tshetshenian äänestystuloksen arvioinnissa on tavattu suomalaista typeryyttä sen sijaan että tulosta olisi oikein analysoitu. Jos Venäjän yhtenäisyyden puolueen kannatusta olisi arvioitu vakavasti, olisi voitu havaita, että tämä oli ainoa puolue, joka tunnusti alueella olevien ihmisten ihmisarvon. Muut puolueet olivat huomattavan aggressiivisia, epäkunnioittavia. Olen tavannut Yhtenäisyyden puolueen puoluejohtajia ja hyvin ymmärrän puolueen suosion: nämä haluavat rakentaa parempaa elämää väestölle. Tshetshenian muslimiyhteisön johtaja ilmaisi joitakin aikoja suoran tukensa Venäjän poliittiselle johdolle terroristiryhmiä vastaan: muslimiyhteisön äänestyskäyttäytymisellä on myös selvä uskonnollis-ideologinen tuki. Sitä paitsi alueellisesti suuret kannatusluvut yhdelle puolueelle ei ole mitenkään poikkeuksellisia edes Suomessa. Tammisaarissa RKP sai 60 %, Liljedalissa 72,9 % ja Iniossa 74,1 % äänistä. Keskusta sai Toholammella 74,1 %, Kivijärvellä 73,8 %, Evijärvellä 70,8 %, Merijärvellä 74,3 %, Nurmeksessa 65,5 % annetuista äänistä ym. Sanankaltaisia esimerkkejä on Suomessakin, jossa puolueiden väliset erot ovat kuitenkin huomattavasti pienemmät kuin Venäjällä. Pienen kirjallisen tutkimustyön, venäläisten sanomalehtikatsausten sekä haastattelujen perusteella rakensin kesällä 2005 jutun Tshetshenian muslimiyhteisön politiikasta.

Kun läntisessä maailmassa tshetsheeniterroristi Shamil Basaev sai ABC-televisiossa puheenvuoron ja Venäjän ulkoministeriön närkäystä paheksuttiin, niin aivan samanaikaisesti Tshetshenian oma uskonnollinen johto ilmaisi poikkeuksellisen jyrkän kyllästymisensä ja paheksuntansa terroristiensä toimintaa vastaan. Tshetshenian kansa ei ilmeisesti seisoo Basaevin pyrkimysten takana.

Poliittisia riskejä tutkivan Euraasia ryhmän presidentti Ian Bremmer (3.8.2005) arvion mukaan Beslan tragedian jälkeen Putin on tullut ikään kuin vammautuneeksi ankaksi, kun vielä 2000 hän juhli voittoa Tshetshenian taisteluista. Erityisesti Beslan tragedian ja yli 330 kuolleen olisivat vaikuttaneet Putiniin henkilökohtaisesti. Hän olisi tullut vetäytyneeksi ja etäiseksi. Ongelmia ei Tshetsheniassa kyettäisi ratkaisemaan. Arviot taitavat olla kuitenkin ennenaikaisia.

Venäjän ulkoministeriö paheksuu Basaevin haastattelua

Venäjän ulkoministeriö ilmoitti elokuun alussa 2005, että se ei voi enää uusia haastattelun tehneiden toimittajien oikeuksia työskennellä ABC televisiota varten Venäjällä. Päätös syntyi välittömästi sen jälkeen, kun ABC toteutti radikaalin tshetsheenikommentajan Shamil Basaevin

⁵ Julkaistu aiemmin <http://www.kauppatie.com/08-2005/5f.htm>

haastattelun. Ministeri sanoi päätöksen olevan nimenomaisesti suora seuraus ABC:n toteuttamasta haastattelussa. Ministerin mukaan haastattelu oli ”terrorismin propagandaa”, suoranaista väkivaltaa Venäjän kansalaisia vastaan. Yhdysvaltain ulkoministeriön tiedottaja Tom Casey kertoi myös Yhdysvaltojen tuomitsevan Basaevin toimet ankarimmalla mahdollisella tavalla. ”*Me tuomitsemme ne teot jo heti niiden tapahduttua. Me tuomitsemme ne yhä edelleen. Me uskomme, että tuollaisia hyökkäyksiä viattomia vastaan, tapahtui ne Tshetssheniassa tai muualla maailmassa, ei voi kerta kaikkiaan hyväksyä. Ne eivät ole poliittisen mielenilmauksen laillisia muotoja*”. Caseyn mukaan Yhdysvallat eivät kuitenkaan usko sensuuriin ja median rankaisemiseen. ”*Minä en ajattele, ABC:n rankaiseminen olisi myönteinen ilmaus ilmaisuuden vapaudesta*”.

ABC:n haastattelu esitettiin Yhdysvalloissa, mutta se aiheutti erityisen voimakkaan reaktion Venäjällä. Basaevin haastattelu on ollut elokuussa 2005 enemmän esillä mediassa kuin Putinin vierailu Suomessa. Basaev on myöntänyt vastuunsa useisiin hyökkäyksiin, joita on toteutettu Venäjän siviili- ja sotilaskohteita vastaan. Antiterrorismin lakinsa mukaisesti Venäjän media on pidättänyt haastattelemasta Basaevia.

Shamil Basaev on Venäjän etsityin terroristi. Hänestä on luvattu 10 miljoonan dollarin palkkio. Juuri Basaevin katsotaan olevan vastuussa Venäjän lähihistorian pahimmista terroristien teoista: sekä vuoden 2002 Moskovan teatterin tapahtumista että vuoden 2004 Beslanin koulusurmasta. Haastattelussa Basaev hyväksyi Andrei Babitskin määritelmän itsestään terroristina, mutta hän ei näe mitään muuta vaihtoehtoa Beslanin tapahtumille ”pysäyttääkseen Venäjän julmuutta Tshetssheniassa”.

Mufti Mirzayev julisti pyhän sodan terroristeja vastaan

Mufti (muslimien lainoppinut), tshetsheenisulttaani Mirzayev reagoi hyvin voimakkaasti. Muslimiyhteisön lausunnon mukaan Wahhabit ja terroristit aiheuttavat murhetta koko maailmalle: ”*Me julistamme sodan heitä vastaan*” (Ria Novosti 4.8.2005). ”*Nuo ihmiset, jotka surmaavat viattomia, pitäisi joko pysäyttää, vangita tai tuhota. Heillä on verta käsissä eivätkä he tahdo pysähtyä, joten heidät täytyy tuhota... Olemme oikeuttaneet nyt tämän taiston terroristeja vastaan Koranin avulla.*”

Tshetsheeniministeri Ramzan Kadyrov ylisti Mirzayevin lausuntoa hyvin oikea-aikaiseksi ja tärkeäksi. ”*Wahhabit eivät ole vain vihollisia islamille, vaan myös ihmisyydelle*”.

Tshetsheenien klaanit eivät koskaan itsenäisiä

Tshetsheeniklaanien otaksutaan asuneen alueella tai sen tuntumassa jo hyvin 6000 vuotta. Venäläiset ovat vastanneet alueen vallankäytöstä jo 1500-luvulta alkaen. Alueen kulttuuria ja historiaa on selvittänyt Johanne Nichols (1994) tutkimuksessaan ”Chechen, Ingvisk” (s. 1-145 teoksessa: R. Smeels [toim.], The Indigenois Languages of the Caucasus 4). Alueen kaksi merkittävintä kaupunkia, Grozni (n. 400 000 asukkaan kaupunki) ja Vladikavkaz (n. 300 000 asukkaan kaupunki) ovat molemmat venäläisten perustamia. Tshetsheeneillä ei ole perinteisesti ollut kirjakieltä, vaan vasta 1930-luvulla venäläiset toivat sikäläiselle väestölle kirjaimiston.

Vasta nykypäivänä on alkanut esiintyä ilmauksia väestöstä hyvinvoivina sofistikoituna moderneina ihmisinä. Yhteiselämä on perustunut patriarkaalisesti suvun valtaan, jossa suvun ulkopuolelle joutuessaan ei ihmisellä ole identiteettiä, työtä eikä oikeuksia. Tshetsheenit eivät ole koskaan muodostaneet omaa kattavaa poliittista organisaatiota. Kullakin klaanilla on ollut oma vanhempansa johdossaan. Tshetsheenit ovat tulleet länsimaiseen tietoisuuteen paremmin joulukuussa 1994 syntyneen sodan jälkeen. Presidentti Jeltsin määräsi järjestyksen palautettavaksi Tshetssheniaan.

Sota Tshetsheniassa puhkesi jälleen 1999 Moskovan pommi-iskujen jälkeen. Venäjä ei katso alueella olevan samanlaista kansallista valtiollista traditiota kuin on hyvinkin esimerkiksi Baltian kansoilla.

Palkittu Idänkohtaus-teos: Suomalaisen sisäinen vallankumous⁶

Olen kovasti pitänyt Erkki Jokisen tavasta puhua venäläisistä suomalaisille. Sitä vastoin en voi täysin yhtyä hänen näkemykseensä venäläisestä sielusta. Hän muodostaa näkemyksensä liian paljon menneiden sukupolvien maaseutukirjailijoiden avulla, kun nykyään suurten metropolien venäläinen on globaalin sukupolven ihminen. Tämän vuoksi arvioin kriittisesti Jokisen palkittua teostakin, vaikka toki syrjäkyläisten mummoissa on yhä tuota hänen kuvaamaan sisäistä syvällisyyttä, kauneutta kurjuudessa.

“Puolen vuosikymmenen Venäjän-matka merkitsi sisäistä vallankumousta ja uuden maailman avautumista. Kuvisa, sävelissä, ihmisisä ja maisemissa”.

Näin kuvaa kokemuksiaan Helsingin luterilaisten seurakuntien venäjänkielisen työn pastori Erkki Jokinen teoksessaan *Idänkohtaus* (Suomen Lähetysseura 2005). TV-julkkis, eläkkeelle jäänyt Helsingin virallinen syyttäjä ja Helsingin huumeosaston osastopäällikkö Ritva Santavuori valitsi teoksen vuoden 2005 parhaaksi kristilliseksi kirjaksi. Santavuori on ollut hyvin räväkkä Venäjä-lausunnoissaan. Tällä kertaa hänen valintansa osui kuitenkin Jokisen sympaattiselle kirjalle venäläisestä kulttuurista. Teos ilmentää läpeensä kirjoittajansa rakastumista venäläisyyteen. Jokinen ei ole toki päässyt Suomessa vähällä Venäjän kiinnostuksessaan. Hän kysyy kuitenkin: “Joko mekin nyt uskaltaisimme nousta poteroista? Entä jos sieltä ei ammutakaan?” (s. 276).

Jokinen pitää kynänsä kaukana kaikenlaisesta politiikasta, diplomatiasta ja kansojen kanssakäymisestä. Venäjä on hänelle niin paljon muutakin kuin politiikkaa ja valtiosuhteita. Venäläistarun Sadko löysi eri valtakuntien rikkauksia etsiessään lopulta loisteliaan merenalaisen maailman. Jokinen sai Venäjällä uuden kosketuksen lähes vaienneeseen maailmaansa.

Ensimmäinen rajan ylitys

Ensimmäinen rajan ylitys Venäjälle oli Jokisen kokemuksen mukaan kuoleman läsnäolon todeksi tuleminen. Tuntien jonotuksen jälkeen perhe ylitti rajan. Raskas verho, oikea esirippu, sulkeutui takana. Tututkin olivat lausuneet hyvää tarkoittavat jäähyväiset: ”Oli mukava tulla teitä tuntemaan”. “Niin kuin olisi jo puhuttu vainajille, ainakin erittäin todennäköisille”, luonnehtii Jokinen Venäjä-matkansa pelkoja (s. 15–16). Matkallaan Kelttoon perhe joutui eksesksiin. Hengenhädässä suomalainen mies kysyi neuvoa kadun varressa seisovalta Volgakuskilta. Jokinen kuvaa lennokkaasti: “Onneksi tietämättömyys vielä suojeli minua pahimmalta.

En tunnistanut istujassa tyypillisiä pietarilaisia mafiapiirteitä: lyhyt tukka, musta nahkatakki ja paksu kultaketju. Auto tosin ei sopinut siihen kuvaan, se kun oli venäläinen. Koputin ikkunaan”. Laupias venäläinen ohjasi Jokisen perheen perille saakka. “Ja me kun olimme luulleet hänet rosvoksi. Mitään palkkiota hän ei kolmen vartin opastuksesta suostunut ottamaan, ei suklaalevyäkään” (s. 16).

⁶ Julkaistu aiemmin <http://www.kauppatie.com/12-2005/5f.htm>

Suomalaisuudesta oli sittemmin selvää hyötyä työnteossa Venäjällä, koska kansalaisuutensa vedoten Jokinen saattoi tehdä myös ikäviä päätöksiä. Ystävyys on Venäjällä voima, mutta myös kahle. Ystävä asetetaan edelle, jolloin tuntemattoman ihmisen avun tarve tai tehtävään sopivuus saatetaan laiminlyödä.

Kelto ja kuolleet kirjailijat

Jokisen perhe eli Kelton kylässä. Tämä kylä tuli toimeen vaihdantaloudessa. “Missä oli, siitä jaettiin. Joka talossa kasvatettiin jotakin. Pari maataloa piti kohtuuhinnoin kylää maidossa, lihassa ja munissa. Meikin siirryimme nopeasti kelttolaiseen suoramyyntiin” (s. 20). Kelttolainen kylä muodostaa Jokisen kirjalle rajoitteensa. Toki Keltossakaan ihmiset eivät olleet ryysyläisiä. Suomalaispastori tunnettiin huolettomasta pukeutumisestaan. Venäläiset kunnioittavat siistää pukeutumista. Onko kelttolainen vaihdantalous ja Jokisen siteeraamat kuolleet venäläiset taiteilijat riittävä tai pätevä kuva modernista venäläisyydestä ja valtaväestöstä Pietarissa ja Moskovassa? Idänkohtaus on kulttuurimatka venäläiseen taiteeseen. Teoksessa on niukasti kuvauksia Jokisen omista kohtaamisista elävien ihmisten kanssa. Turhaa vaatimattomuuttaan pastori keskittyi kuolleisiin kirjailijoihin. Hän lienee otaksunut, ettei hänen oma elämänsä ja kokemuksensa ketään kiinnostaisi.

Jokisen kodissa ja kylässä olivat vedet usein poikki. Vanhat putket repeilivät lähes viikoittain jossakin päin Kelton kylää. Puhelinliittymän saaminen osoittautui vaikeaksi. Mykästä puhelimesta tuli vaivautunut ihmetelyn aihe.” – Sellaista se on tämä meidän tekniikkamme” (s. 23). Pietarissa asuneena suomalaisena olisin voinut ihmetellä päinvastaisia kokemuksia. Vedet eivät olleet koskaan poikki koko vuoden aikana. Jo tilauspäivänä syntyi toimiva internet-liittymä, kun Suomessa liittymää piti odottaa kuukauden päivät. Suomalaiset opiskelijat häpeilivät ekonomien koulussa, koska olivat itse niin köyhiä. Venäläisellä opiskelijalla oli rahaa. Heidän elämänsä oli kuluttamista – jopa kerskakuluttamista. Kristillisten järjestöjen ja kirkkojen työ tapahtuu pienissä kylissä ja huono-osaisten ihmisten keskuudessa, jolloin Suomeen välittyvä mielikuva venäläisestä ihmisestä jää kapeaksi ja vähemmän dynaamiseksi.

Jokinen opiskeli venäjää Hertzenin yliopistossa, mitä kokemusta hän luonnehtii haaksirikoksi. “Minkäänlaista ohjelmaa opetukselle ei ollut. Myöhästymiset söivät luentoaikaa ja miestä joka päivä” (s. 28). FINEC olisi ollut kunniakkaampi ja tehokkaampi vaihtoehto.

Onko kirkko pote roissa?

Jokinen luonnehtii Kelton kirkon alttariraamatun osaksi inkeriläisten karkotusten historia. Olemassaolon taistelusta karkotusten keskellä on pitkä matka nuoren elämänhuoliin tämän päivän Venäjällä. Keltossa nuorisotyö järjestää muistojensa siirtämiseksi nuorille matkoja historiallisille paikoille. Elämäntien muistajuoksussa seurakunta kulki sankarivainajien muistoksi karkotuksen tietä Laatokalta takaisin Keltoa kohden. Jokinen kysyy aiheellisesti, soivatko kellot myös nuorille. Kuuluiko kirkonkelloissa kutsu myös venäjäksi? Jokinen jättää kuitenkin pohdiskelunsa inkeriläiseen näkökulmaan.

Hän tuskin iankaan muistaa kertoa, että Neuvostoliitossa karkotettiin myös venäläisiä. Kun puhutaan runsaasti vain inkeriläisten karkotuksista, maailmasta tulee erheellisesti punaisten sortajien ja sinivalkoisten marttyyrisankareiden välistä selvittelyä. Jokinen kuvailee toisen maailmansodan aikaista suomalaisten kanssakäymistä saksalaisten kanssa suomalaisten viattomuudesta käsin (s. 71).

Jokinen arvioi terävästi suomalaista hyväntekeväisyyttä, jonka harjoittajat uskovat joskus, että venäläisille kelpaa eripariset kengätkin. “Sisälläni vihloi kuin hammasta liian kylmässä, kun törmäsimme siihen, miten monien suomalaisten tavaratorien ja myyntipöytien lopputulos

koottiin ´sinne Inkerinmaalle´. Siis se aines joka tuli putken toisesta päästä ulos, kun sisään syötetystä oli ensin eroteltu Suomessa käyttökelpoinen ja myytävä. -- Etsivätkö [suomalaiset] jotakin tyydytystä omasta paremmuudesta, kun jollekin voi vielä lahjoittaa omat lumpunsaakin, olla kuin hyväntekijä?” (s. 52).

Venäläinen mentaliteetti

Jokisen mukaan lapsia rakastetaan Venäjällä rajattomasti, mutta harvoin lasten sielunelämää otetaan todesta lapsen tasolta. “Luova, lasten ehdoilla elävä kulttuuri on Venäjällä varsin kapeaa.

Se on ennen muuta esittävää kulttuuria, jossa lasta valmistellaan näyttämään toisille taitojaan” (s. 37). Hyvänä puolena kulttuurista on, että “venäläiselle ihmiselle kasvaa melkoinen valmius lapsesta lähtien astua toisten eteen jotakin esittämään. -- Minusta tuntuu, että tästä nousee myös venäläisten lujaan itsetuntoon liittyvä valmius kehua ja mainostaa estoitta itseä ja omaa esitystä” (s. 38). Venäläisen naisen unelma olisi Jokisen mukaan saada ruusu naistenpäivänä (s. 101). Toistaiseksi tuntemani venäläiset naiset ovat kuitenkin aina vaatineet ruusun sijasta tulppaania ja mimmoosaa, jos oikea naistenpäivä kukka on suinkin tarjolla.

Sudba, kohtalo, olisi Jokisen mukaan venäläisen uskonnon kotijumala, jonka varassa toivotaan hyvää ja selitetään paha. Epäilen kuitenkin, jospa venäläiset vain puhuisivat kohtalosta: sudba olisi kokonansa jotakin vähemmän kuin intialainen usko kohtaloon. Jokisen kuva venäläisten “yhdessä uskomisesta” (s. 79) ei ole urbaanin venäläisen näkökulmasta uskottava. Pastori kehittää ilmiölle sanakirjan avulla käsitteenkin sobornost, jota venäläinen ei tunnista omakseen.

Temppeli- sanasta johdettu merkitys jää venäläisille hämäräksi. Ehkä teologien uskonnonfilosofiset määritelmät ovat eksyneet syrjään oikeasta venäläisestä? Sobornost olisi Jokisen mukaan jopa venäläisen uskonnonfilosofisen ajattelun avainsanoja. Sillä ilmaistaisiin, ettei ihminen ole kokonainen ilman toista ihmistä (s. 171). Kuvaus voi olla totta 1800-luvun ja 1900-luvun alun venäläisten kirjailijoiden ja pienen Kelton seurakunnan näkökulmasta, mutta individualismi ja postmodernismi hallitsevat urbaania aikuista huomattavasti suuremmissa määrin kuin Idänkohtaus tuo ilmi. Aivan hyvästä syystä joku ystävä oli neuvonut, että olisi paras vaihtaa lukuvalikoimaan venäläisen mentaliteetin ymmärtämiseksi (s. 205). Jokisen aineistosta Dostojevski, Ahmatova ja Radlova tuskin ovat tulkkeja laajojen väestöosien mentaliteetille. Kansa ei lukenut näitä teoksia. Pahaa ei olisi tehnyt silmäillä joitakin aikamme mielipidemittauksiakin.

Dostojevski avasi Jokiselle ikkunan Venäjän salattuun kauneuteen Sonjan hahmossa: mikään alhainen ei voi turmella sisältä suurta ja kaunista. “Kauneus ei ole kuollut, eikä se mikä on suurinta Venäjällä, ihmisen elämän jano ja ikävä” (s. 255). “Venäläinen kauneus on kellarin pimeydessä -- Turmeltu ja kauneus ovat läpeensä sidoksissa toisiinsa” (s. 262). Idänkohtaus on venäläisen kauneuden ylistys. Edellä ilmaistut kysymykset eivät turmele tätä kauneutta.

Uskonnollisessa innossa Venäjälle⁷

Vuonna 2004 kirjoitin yhden ensimmäisistä katsauksista kristillisten järjestöjen humanitääriseen työhön Venäjälle. Otin yhteyttä näihin kaikkiin järjestöihin, joista useimpien olisi pitänyt tuntea minut muutoinkin. Otaksuin, että he ovat iloisia työnsä saamasta julkisuudesta. En saanut kuitenkaan keneltäkään vastausta. Tämä herätti epäilykseni järjestöjen paranoidisesta asenteesta Venäjää vastaan sekä asianomaisten henkilöiden omantunnon puhtaudesta. Kun itse olen mennyt

⁷ Julkaistu aiemmin <http://www.kauppatie.com/08-2004/3f.htm>

Venäjälle, minun ei ole koskaan tarvinnut kätkeä laukkuja tai matkan tarkoitusta. Matkan tarkoitus on se, mikä lukee viisumissa.

Humanitäärisen avun lähettäminen itärajan taakse on tuttua. Kehitysyhteistyön palvelukeskuksen r.y. (Kepa) toimintaa tuetaan julkisin varoin ulkoministeriön kehityspoliittisen osaston kansalaisjärjestömäärärahoista. Kepan kummitoiminnan piirissä on useita lastenkoteja Karjalan tasavallassa, mm. Aunuksessa, Derevjannojessa, Petroskoissa, Pudozhissa ja Sortavalassa. Pelastakaa Lapset valvoo avustusten käyttöä kohteissa. Suomalaiset kohdentavat voimavarojaan Venäjälle ja suuntaavat matkojaan myös uskonnollisten yhteisöjen kautta.

Ortodoksinen usko levisi Välimeren alueelta Suomeen Venäjän kauppareittien kautta 1000-luvulla. Ortodoksisessa uskossa ajatellaan Klemens Aleksandrialaisen (k. 215) sanoin: "Kun näet veljesi, näet Jumalan". Ortodoksisen kirkon ulkomaanapu Ortoid pyrkii vahvistamaan ortodoksisten paikalliskulttuurien tarpeita ja resursseja. Maailman ortodoksiset diakoniajärjestöt päättivät Uudessa-Valamossaan toukokuussa 2004 tiivistää yhteistyötään. Yhteensä osanottajia oli 26 eri maasta. Ortodoksisen kirkon humanitaarisen avun (Ortoid) koordinaattorina toimii Rainer Ressler. Hänellä on laajat kontaktit Venäjän ja Baltian luostareihin ja seurakuntiin. Ortoidin kampanjoita ovat olleet mm. Puhtaat lakanat lastenkoteja, luostareita ja seurakuntia varten Venäjälle ja Baltiassa. Syksyisin toteutetaan ruoan, vaatteiden ja koulutarvikkeiden välittämistä. Ortoid on järjestänyt myös projektimatkoja Venäjälle, huhtikuussa 2004 Veikkolan ala-asteen lapset olivat Viipurissa ja Pietarissa. Mukana meni myös bussilastillinen Helsingissä kerättyjä lasten ja aikuisten vaatteita sekä leikkikaluja.

Luterilaisella kirkolla on perinteisen kirkkokunnan asema Venäjällä, Inkerin kirkon juuret ulottuvat 400 vuoden taakse. Useat suomalaiset toimivat Inkerin kirkon yhteydessä. Inkerin kirkolla on seurakuntia yli 80, toiminta-alueena koko Venäjän federaatio. Jäseniä kirkossa on noin 15 000. Inkerin kirkko ja Suomen evankelis-luterilainen kirkko solmivat yhteistyösopimuksen 1999. Inkerin kirkko ja sen seurakunnat ovat riippuvaisia ulkomaisesta rahoituksesta. Piispana toimii Aarre Kuukauppi. Keskustoimisto sijaitsee Pietarissa.

Suomen luterilaisen evankeliumiyhdistyksen (SLEY) työ alkoi Venäjällä virallisesti vuonna 1995. SLEY ilmoittaa haasteeksi nuorisoon. Muisto evankelisuuden vanhasta historiasta Viipurissa ja koko Karjalan kannaksella kannustaa järjestöä. SLEY:n työ tapahtuu Viipurin, Koiviston, Pushkinin ja Kupanitsan seurakunnissa. Talkoovoimin hoidetaan työt suntion hommista kanttorin vuoroihin. Lähettien merkitys on suuri Pietarin alueen ja Karjalan seurakuntien suomenkielisessä työssä, erityistehtävissä kirkon hallinnossa ja kirkon lähetystoiminnan tukemisessa. SLEY lähettää Kirkon teologiseen seminaariin Kelttoon luennoitsijoita. Keltton koulutustoimintaa varten on perustettu stipendirahasto. Evankeliset opiskelijat ovat pitäneet pyhäkouluja Viipurissa. Radiokirkko lähettää viikoittaisia ohjelmia Pietarin kuuluvalle alueelle.

Kirkon Ulkomaanapu (KUA) on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja sen seurakuntien kansainvälisen avun kanava. Venäjän ohjelmien perustavoite on tukea paikallisia kirkkoja niiden palvelutehtävässä. KUA tukee Inkerin evankelis-luterilaisen kirkon diakonian kehittämistä, lapsi- ja nuorisotyötä, teologista ja kirkollista koulutusta Keltton koulutuskeskuksessa sekä Inkerin kirkon stipendirahastoa. KUA on ollut mukana useissa Inkerin kirkon rakennushankkeissa. Pietarissa sijaitsevan Pyhän Marian kirkon peruskorjaus saatiin päätökseen vuonna 2002. KUA konsultoi Terijoen ja Petroskoin kirkkojen rakennushankkeissa. KUA tukee Venäjän ortodoksisen kirkon diakonia- ja koulutusprojekteja. Työ tapahtuu pääasiassa Pietarin hiippakunnassa.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon virallinen lähetysjärjestö Lähetysyhdistys Kylväjä toimii

Pietarissa juutalaisten parissa osana Inkerin kirkon omaa toimintaa. Toiminta toteutetaan Pyhän Mikaelin seurakunnan yhteydessä. Mielikuvien mukaan juutalaiset ovat rikkaita Venäjällä. Järjestö onkin kohdannut ihmettelyä humanitäärisen avun antamisesta Pietarin juutalaisille. Kansanlähetys on 1967 perustettu Suomen evankelisluterilaisen kirkon lähetysjärjestö. Kansanlähetys tekee raamatunkäännöstyötä mm. Venäjällä. Venäjällä toteutetaan myös tiimin kanssa ”actioita”, kuten kesäkuussa Karjalassa Sodderissa ja Mordvassa lastenleireillä.

Suomen lähetysseura (SLS) on suurin luterilaisen kirkon virallisista lähetysjärjestöistä. SLS on toiminut Venäjällä vuodesta 1994. SLS tukee työntekijäkoulutusta, hallinnon ja lähetystyön kehittämistä sekä lähetys- ja seurakuntatyötä Keski-Venäjällä ja Vienan Karjalassa. Kelson koulutuskeskus sai vuonna 2003 uuden päärakennuksen. SLS oli rakennushankkeen suurin yksittäinen tukija. Uudet, suuremmat tilat mahdollistavat isommat oppilasmäärät ja pitemmät kurssit. Teologikoulutukselle on haettu kansainvälistä hyväksyntää.

Kristilliset nuorisjärjestöt ovat mukana Dynamite-toiminnassa, jonka puitteissa elokuun lopulla 2004 on järjestetty 15–25 –vuotiaille Pietarin leiri sekä Fakel Ilitsa- leiri Karjalan kannaksella. Patmos Lähetysseurain toiminnanjohtajaan Leo Meller auttaa Venäjän köyhiä, painattaa kirjallisuutta ja esittää ohjelmia paikallisten TV-kanavien kautta mm. Venäjän Burjatiassa. Yhdysvalloissa syntynyt Operaatio Mobilisaatio (OM) on järjestänyt kesäkampanjoita Venäjällä. Helluntaiseurakunnat ovat olleet mukana Love for Kids –työssä; evankeliumin eteenpäin vieminen lapsia saavuttaen. Vuonna 1996 Love For Kids -leirityöhön liittyi Lääkintälähetys (Fidan alainen valiokunta) käynnistäen hammas- ja terveystyöprojektin. Paikallisten leirinjohtajien ja ohjaajien toivomuksesta työ on laajentunut myös päihde- ja seksuaalivalistukseen. Love For Kids -työ on laajentunut Terijoen alueen leireiltä eri puolille Venäjää (mm. Komi, Mari, Udmurdiä, Baskiria ja Moskovan alue) ja Valkovenäjälle.

Venäjän ortodoksinen kirkko on esittänyt satunnaisesti huolia proselytismistä eli toiseen kirkkokuntaan kuuluvien kristittyjen kääntämisenä. Helsingin luterilaisten seurakuntien venäjänkielisestä työstä vastaava pastori Erkki Jokinen korostaa Venäjän pitkää historiaa: *”Kun Kiovassa 1200-luvulla, Venäjän silloisessa keskuksessa, kukoisti teologinen tiedekunta ja mittava kirjasto, eurooppalaisittainkin varsin ainutkertainen, meillä vielä jännitettiin jousia naapurista tulleita ristiretkeläisiä vastaan, teiltä piispoja kirveellä. Suomalainen ei edusta evankelioimistyössä Venäjällä, sen enempää kuin välittäessään Suomessa evankeliumia venäläisille, jotakin uutta kristillistä sivistysliikettä.”* Vuonna 2002 julkaistun tutkimuksen mukaan valtaosa venäläisistä luottaa Venäjän ortodoksisen kirkkoon (67 %) (KTK 27.9.2002).

Vuonna 2003 julkaistun tutkimuksen mukaan Jumalan olemassaoloon luottaa 73% ja enkeleihin 53% venäläisistä (VT sIOM tutkimusinstituutti, RosBalt 20.1.2004), kun samanaikaisesti vain 47% suomalaisista uskoo kristinuskon opettamaan Jumalaan. Suuri osa venäläistä uskoo toki myös astrologiaan (43 %) ja magiaan (43 %). 62 % venäläisistä uskoo, että jokaisen ihmisen kohtalo on ennalta määrätty: tähtien asento ihmisen syntyessä vaikuttaa ihmisen koko elämään. Moraalinen relativismi lisääntyi venäläisten keskuudessa toki 90-luvun lopulla, jolloin valtaosa oli sitä mieltä, että ei ole olemassa mitään selviä suuntaviivoja oikealle ja väärälle. Mikä on oikein ja mikä väärin, riippuu täysin tilanteesta (KT 4.6.1999).

Mitro Repo - kovat arvot!⁸

Olen tavannut useamman kerran ortodoksisen kirkon isää Mitro Repoa. Joulukuussa 2006 tein jutun sen jälkeen, kun hän palasi työelämään pitkältä sairauslomalta, jolle hän oli joutunut sydänvaivojen vuoksi. Halusin pohtia hänen kanssaan työetiikkaa ja slaavilaista sielun maisemaa.

Julkinen media on juuri valinnut ortodoksisen kirkon isän Mitro Revon kymmenennelle sijalle suomalaisena mediakasvona. Iltä-Sanomat (14.11) oli uutisoinut tuloksesta edellispäivänä. Uspenskin Katedraalin vahtimestarit selailivat lehteä kiinnostuneina. Mitro Repo on iloinen ortodoksisen kirkon saamasta myönteisestä julkisuudesta. Suomessa on noin 60 000 ortodoksisen kirkon jäsentä, mutta kirkon rooli on näkyvämpi.

Ortodoksien joulupaasto alkoi haastattelupäivänä (15.11). On väärin sanoa, että ortodokseille vain pääsiäinen olisi tärkeä: *“ei pääsiäisestä voi puhua ilman joulua, eikä joulua voi ymmärtää ilman pääsiäistä”*. Suomessa ekumenia toteutuu siinä, että ortodoksit ovat saaneet sisällön jouluunsa luterilaisten joulusta ja luterilaiset pääsiäisen sisällön ortodokseilta.

Uusvenäläisten ortodoksinen eetos

“Venäläisiin on kristinusko juurtunut, heissä on myötäsyttyistä hartautta. Varsinkin naisissa, mutta myös miehissä, on tuntomerkillistä esimerkillinen kirkkokäyttäytyminen. Kirkon ympäristö luo kiireettömyyden, tunteen pyhydestä”, kirkon isä luonnehtii kokemuksiaan uusvenäläisistä. Vanhavenäläisiä on ollut Suomen ortodoksisessa kirkossa jo itsenäistymistä edeltäneistä vuosista alkaen.

Uusvenäläiset saapuivat Neuvostoliiton hajottua. Ortodoksisen kulttuuriin kuuluu slaavilaisuutta ja venäläisyyttä. Repo muistuttaa, että venäläisen sielunmaisemaa on vaikea hahmotella ilman slaavilaisuutta ja ortodoksisuutta. *“Muinaiskirkkoslaavi on myös Euroopan neljäs pyhä kieli heprean, kreikan ja latinan ohessa”*.

Moni supisuomalainen mies on löytänyt uusvenäläisen naisen kautta ortodoksisuuden ja slaavilaisuuden. Ortodoksisuus ei ole irtaantumista eurooppalaisuudesta: suomalaiset olivat jopa eurooppalaisempia kauan sitten, kun yhteys oli kiinteä Pietariin. Karjala oli lähellä Euroopan keskusta. *“Seurakunta voi erinomaisesti toimia yhdistävänä sateenvarjona eri kansalaisuuksien välillä. Toisaalta kansalliskulttuuri ja nationalismi voivat olla samaan aikaan niin siunaukseksi, vaaraksi kuin kiroukseksi”*.

⁸ Julkaistu aiemmin <http://www.kauppatie.com/12-2006/3f.htm>

Ensikokemukset venäläisiin tulivat jo pikkupoikana, kun hän oli vanhojen emigranttivenäläisten *“lellipoika, joka pajattiin piloille”*. *“Samanaikaisesti minulla oli kokemus myös yksinkertaisesta karjalaisesta hurskaudesta. Venäläisten ja karjalaisten välinen ristiriita häiritsi minua hieman, vanhavenäläiset olivat aristokratiaa, karjalaiset siirtolaiset olivat taas tavallista, köyhää rahvasta. Mutta ortodoksinen usko voi myös yhdistää. Usko tekee kaikki tasa-arvoisiksi”*. Mitro Repo kertoo saaneensa isänsä Tapani Revon perintönä huimaavaksi voimavaraksi seurakunnan moninaisuuden, monikulttuurisuuden ja monikielisuuden. Mitro tahtoi suomalaisen yhteiskunnan ovien olevan avoimet uusille jäsenille. Ortodoksinen seurakunta tarjoaa maahanmuuttajille luonnollisen tavan integroitua suomalaiseen yhteiskuntaan ja sen demokratiaan.

Kaikki eivät tunnista uusvenäläisten ortodoksista eetoista. Venäläiset mainitaan usein vähemmän kauniissa yhteyksissä. Repo kertoo ymmärtävänsä, että ortodoksien pitäisi itsekään nähdä vaivaa tulkitaakseen merkityksiä länsimaiselle terminologialle. Aina ei ole osattu hahmottaa oikein ortodoksista sielunmaisemaa. Itse ortodoksinen kirkon isä löysi 32-vuotiaana pappina uudestaan venäläiset, kun hänestä tuli slaavilaisten palvelusten toimittaja. *“Puolitoista vuotta toimin slaavilaisia palveluksia säännöllisesti. Oli pakko oppia kieli. Olisivatpa työtoverit tienneet tehtäviä jaettaessa, että sain palvella toinen toistaa kauniimpia slaavilaisia naisia! Monesti sai tuntea lähes huimausta slaavilaisten naisten parfyymien tuoksussa”*.

Isä Mitro Repo ei ole tosikko. Ehkä valoisuus ja leikkisyys selittävät myös suosiot kirkossa, mediassa ja yritysten konsulttinakin. Huumori ei ole merkki pehmeestä ja pinnallisuudesta, vaan elämän arvostuksesta, jossa kovat arvot ovat ihmisenä oleminen, syntymä ja kuolema.

Liiketoiminta tarvitsee kasvot

Mitro Repo kertoo kärsineensä vähäisestä kroonisesta rytmihäiriöstä lapsesta alkaen, mutta vasta hurja elämäntahti, omaishoitajana väsymys ja pettymykset eräissä ihmissuhteissa johtivat vakaviin ongelmiin, ensin flimmeriin ja sitten korjaavaan hoitotoimenpiteeseen. Kohtalona oli vain ensimmäinen epäonnistunut rutiinitoimenpide tuhannesta. *“Kuolin, mutta minut saatiin herätettyä”* luonnehtii Repo vakavuutta. Lääkärit kauhistuivat työapaturmaansa. *“Kaksi viikkoa myöhemmin jouduin vielä rauhoittelamaan lääkäreitä. Hyväksyin itse kuoleman rauhallisena. Heittäkää pois kaikki maalliset huolet, laulamme liturgiassa”*. Oman ylpeyden kohtaaminen oli itse asiassa vaikeinta; *“kun parhaassa vireessä jouduin toisten varaan”*.

Ensimmäisessä julkisessa esiintymisessä leikkauksen jälkeen eräs talouslehti pyysi isä Repoa paljastamaan lankeemuksensa niin kuin pääministeri ja eduskunnan puhemies olivat jo tehneet. *“Kerroin suurimmaksi lankeemukseksi oman kaikkivoipaisuuteni. Uskoin nöyrästi, mutta väärällä tavalla”*.

Vähän myöhemmin koulutustilaisuudessa eräs vuorineuvos lopetti talouspuheensa ja johdatti pappia puhumaan *“pehmeistä arvoista”*. *“Eikö raha ole aika pehmeä arvo koviin arvoihin verrattuna: niitä ovat elämän ja kuoleman kysymykset”*, Mitro Repo kertoo ärsyyntyneensä. *“Tarkoitan tuotannon maksimoimista heppoisaksi arvoksi, johon verrattuna ihminen, hänen syntymänsä ja kuolema, ovat kovia arvoja!”*

Mitro Repo on toiminut muun muassa Finpron ihmiskuvakonsulttina (2005). Hän luonnehtii itseään etuoikeutetuksi papiksi, koska on saanut esiintyä eri ammattiryhmille. Liiketoiminnan oikeaan osaamiseen tarvitaan kasvoja ja ihmisen tuntemusta. *“Muuttunut kaupallisuus ja globalisoitunut maailma voi olla häikäilemätön. Pahin on persoonattomuus. Näin kaupallisuus on onnistunut muuttamaan ihmiskuvaammekin”*. Isä kertoo venäläisen klassisen kirjallisuuden esimerkkejä, joissa pohditaan *“mitkä kasvot näkyvät ihmisten kasvojen takaa”*. *“Ovatko nuo kasvot ihmistä rakastavat vai misantroopin eli paholaisen, ihmisen vihaajan,*

kasvot?”

“Ihminen ei ole vain työn suorittaja. Ihmisen pitäisi löytää uudestaan oma arvonsa. Esimiehen rohkeus on nöyryyttä ja rohkeutta olla ihminen - ihmis-alamaisille, paljastaa itsensä. Jos sinä voit aidosti hyvin, se ei voi olla keneltäkään pois. Ihanteellisessa työyhteisössä tiedostetaan, että kaikki ovat samaan aikaan toinen toistensa esimiehiä, ja alamaisia. Suhtaudummeko valtaan valtana vai kutsumuksena”.

Kun työ on despootti, olemme kasvottomien markkinavoimien alla. Mitään todellista ei ole ilman ihmisyyttä ja inhimillisyyttä. *“Tekijä yksin antaa työlle mielen, sielun ja hengenkin. Työelämä on illusorinen käsite. Ei työllä ole omaa erillistä elämää. Elämä kätkeytyy tekijöihin. Siksi puhunkin mieluummin elämäntyöstä kuin työelämästä.”.*

Repo antaa kritiikkiä Pohjoismaissa ja suomalaisen bisneksen takana vallitsevaa pragmatismia kohtaan, jota harjoitetaan joskus ihmisyyden kustannuksella. *“Kun menemme itään tai etelään, löytyy häitä ihmisestä uudestaan. Pragmatistin, despoottin, kasvot ovat ihmisvihaajan kasvot, ja ne ovat vakava haaste meille”.*

Igor Konevizenko, Venäjän yhtenäisyys: VENÄJÄ ON AVOIN MAAILMALLE⁹

Kesäpäivänä 2008 istuin Nevski Prospektilla ja katsoin, miten ortodoksityöt kävelivät katua kauniisti pukeutuneina ja naapuripöydän roomalaiskatoliset espanjalaismiehet hyppäsivät seisomaan ja kuvamaan parhaat näkyvät. Tämän hämmennyksen jälkeen kävelin Venäjän yhtenäisyyden puolueen puoluetoimistoon ja kerroin halustani haastatella paikallista puoluejohtoa. Sain Igor Konevizenkon yhteydet. Mies toimii Suomen ja Venäjän vanhalla raja-alueella Siestarjoella (Sestoretka) kaupunginvaltuuston puheenjohtajana. Mies on myös ortodoksipappi ja kaikkea muuta. Tämän miehen henkilökuva täydentää sitä ahdasta papillista mielikuvaa ortodoksisesta kirkosta, jonka saattaisi saada selibaattiin jääneiden ja mustaan kaapuun verhoutuneiden suomalaisten vanhojen poikien avulla.

Venäjän kauppatie-lehti tapasi 7.8.2008 vaikutusvaltaisen karismaattisen venäläisen miehen. Igor Leonidovits Konevizenko (42 v) on Pietarissa sekä lähituntumassa Cectroretskan kaupungissa ja Kurortnovan alueella suosittu poliitikko Venäjän suurimmasta puolueesta (Venäjän yhtenäisyys; Jedinaja Russia).

Karismaattisen suosionsa mukaisesti tämä yrittäjä saattaa pukeutua kaupunkinsa juhliassa kasakkajohtajan Atamanin pukuun (*ks.kuva alhaalla*). Hän valmistui vuonna 1992 lääkäriksi sota-akatemiasta. Tältä ajalta hänellä on majurin arvo. Hän valmistui 1996 yliopistosta taloustieteistä ja väitteli tohtoriksi. Pian hänestä kehittyi myös menestyvä yrittäjä. Vuosina 2003–2007 hän oli järjestämässä kristillis-ekologista liikettä alueensa ympäristön pelastamiseksi. Hän koki saaneensa viisaita neuvoja pappisystävältä kirkosta. Siksi hän päätti itsekkin opiskella ortodoksisessa

pappisseminaarissa. Igor vihittiin diakoniksi ja lopulta papiksi. Hän rakennutti omin toimin ortodoksisen kirkon kaupunkiinsa. Pappisseminaarissa hän tapasi papin, joka kertoi mahdollisuuksista, joita puolue antaisi toimeliaalle miehelle toteuttaa lukuisat ideat. Palattuaan Kievistä, puolue ottikin yhteyttä.

Konevizenko pohti uudessa tilanteessa oikeuksia osallistua politiikkaan. Kirkon johto näytti vihreätä valoa ja Igor lähti mukaan: - Uskonnollinen puoli voi tuoda poliittiseen toimintaan lisää moraalisuutta ja ihmisestä välittämistä. Hän voitti vaalit ja valittiin kaupunginvaltuuston (”ispolkom”) puheenjohtajaksi. Edelleen hän jatkoi menestyvää liiketoimintaansa. Illalla kotiin tultuaan väsynyt mies rukoilee, että Jumala antaisi avun lukuisiin tehtäviin, mutta on

⁹ Julkaistu aiemmin mm. <http://www.datsha.com/uutiset/110908.shtml>

kiitollinen terveellisestä väsymyksestä. Konevizenko kertoi kiinnostuksensa viedä Venäjän kauppatie –lehteä jopa kymmenen tuhatta kappaletta päättäjille ja yrittäjille.

Pelkät puheet eivät riitä

Keväällä 2008 yli 70 henkilöä puoluejohdosta saapui katsomaan, miten Igor Konevizenko on onnistunut järjestää Venäjän yhtenäisyyden puolueen toiminnan poikkeuksellisen tehokkaaksi Pietarin välittömässä tuntumassa, Cetroretskan kaupungissa ja Kurortnovan alueella. Alueelle on järjestetty eläkeläisille monipuolista toimintaa, nuorille urheilu- ja kulttuuripalveluja, järvi on ympäristöineen puhdistettu, yrittäjät ovat lähteneet rakentaa hyvinvointia jne. Konevizenko muistuttaa, että kansalaiset menettivät Neuvostoliiton sortumisen ja 1990-luvun vaikeuksien jälkeen luottamuksen politiikkaan. - Pelkät puheet eivät riitä. Apu on sopiva, jos sillä on osoite. Veteraani ei tarvitse välttämättä taas kerran televisiota! Tekojen on näytettävä, miten politikalla on merkitystä perheiden elämälle. Konevizenko kokee historian, tradition ja uskon merkittävyyden: nämä antavat nykyhetkeen moraalialueita ja rakentavat tulevaisuutta.

Venäjän yhtenäisyyden puolue on ylivoimaisesti suurin puolue Federaatiossa. Konevizenko muistuttaa, että yhteistyötä täytyy olla myös eri puolueiden välillä, jotta asioita voidaan ratkaista. Pietarin kaupungin vaalien tuloksena voiton saavutti liberaalidemokraattien ehdokas. Puolueiden on työskenneltävä toimekkaimmista myös tässä tilanteessa, eri puolueiden edustajien kanssa.

Venäjän strategia 2020

Venäjän yhtenäisyyden puolue on pitänyt esillä 5.4.2008 julkaistua ohjelmaa ”Venäjän strategia 2020”. Venäjän poikkeuksellisen taloudellisen menestyksen halutaan jatkuvan. Tämä edellyttää monialaista uudistumista. Kehitystarpeet on siirretty eri alueiden ohjelmiin. Aluehallinnon on tutkittava kehitysohjelmiä. Päättäjinä ovat innovaatioiden ja koulutuksen parantaminen. Venäjälle rakennetaan 5-7 kansallista tiedekeskusta, joiden puitteissa toimii 10–15 tutkimusyliopistoa. Pelkkä bruttokansantuotteen kasvutavoite ei ole ohjelman toteuttamista, vaan Venäjä tavoittelee odotettavissa olevan keskimääräisen eliniän kohoamista 72–75 vuoteen ja keskiluokan kasvavan noin 50 %:iin väestöstä vuoteen 2020 mennessä. Muutoksen johtaminen ei ole yksinkertaista. Vanhemmat byrokraatit saattavat olla keskittyneet enemmän asemansa pitämiseen kuin kehitykseen.

Oikeiden ongelmien ratkaiseminen

- Tänään yhteiskunta ei voi olla suljettu. Venäjä on maana avoin maailmalle. Meille ei anna mitään uuttatietoa puhua Venäjästä suvereenina valtiona, jota se on joka tapauksessa, vaan tärkeintä on ratkaista todellisia ongelmia. - Venäjällä on sama haaste kuin muillakin eurooppalaisilla valtioilla, että Venäjä tarvitsisi maahanmuuttajia, erityisesti taitavia spesialisteja. Ongelma ei ole yksinkertainen. Suvaitsevaisuutta tulisi vahvistaa. Kansalaisilla on myös huoli turvallisuudestaan globalisaation ja terroristien tekojen tähden. Vanha oligarkia suuttui Putinille, kun tämä kavensi näiden valtaa: nämä pakenivat maailmalle ja rahoittavat ulkomaista mediaa sekä Venäjän pientä oppositiota, jotta voisivat häiritä Venäjän kehitystä.

Venäjällä ei ole toistaiseksi voinut puhua keskiluokasta ja sen suhteista puolueisiin, koska Venäjän uusi yhteiskunta on kovin nuori eikä keskiluokka ole selkeästi muotoutunut. Tämän tähden Venäjän yhtenäisyyden puolue pitää tärkeänä pienen yritystoiminnan tukemista verotuksellisin ratkaisuin. Pienen yritystoiminnan asemaa parantaa myös, kun saavutetaan menestystä korruption vastaisessa taistelussa.

Suomella on jo pitkä historia sosiaalisen kansalaisyhteiskunnan rakentamisesta. Venäjän yhtenäisyys tahtoo rakentaa kansalaisyhteiskuntaa. Tavoitteen saavuttamiseen on pitkä

matka. - Venäjä on vasta nuori valtio nykyisellään. Nuoren sukupolven tullessa eläkeikään nämä saavat kohtuullisen eläkkeen, nykyisten eläkeläisten tilanne on vaikea. Tulevien eläkeläisten kohtalon parantamiseksi on tärkeä pitää lapset ja nuoret poissa kadulta ja alkoholismista.

Konevizenko on ollut järjestämässä kulttuuriharrastuksia ja usean eri lajin urheiluohjelmia kaupunkiinsa. Liikemiehet ja yritysjohtajat on onnistuttu kutsua näihin ohjelmiin mukaan. Nämä ovat huomanneet, että voivat vapautua korruption ja mafian aiheuttamista menoista.

Suomen taitoja tarvitaan

Igor Konevizenko pitää tärkeänä venäläisille historian opiskelua, jotta virheitä voi ottaa opiksi. Tämä koskee myös Suomen suhteita. Suomen kanssa on runsaasti myös yhteisiä tarpeita ekologisten ongelmien ratkaisemisessa. Konevizenko antoi valtavan henkilökohtaisen panoksen, jotta Cectroretskajan järvi saatiin ympäristöineen puhdistettua.

Pietarin alueella tarvitaan talouden ja hallinnon asiantuntijoita, jotka osaavat suomen kieltä. Tämän tähden on päätetty antaa jopa suomen kielen opetusta yhteistyössä suomalaistahojen kanssa. Cectroretskan koulussa no. 284 on suomen kieleen ja Suomen suhteisiin omistautunut projekti.

Igor Konevizenko kaupungin juhlissa kasakkajohtajan Atamanin puvussa

Inkerin kirkko tekee historiaa¹⁰

”Inkerinsuomalaisten Ateena” ei näytä maineensa veroiselta kylältä. Kolppana on pieni kylä Inkerissä lähellä Hatsinan kaupunkia. Lukuisat suomalaiset tekevät pyhiinvaellusmatkoja sukujensa juurille tälle alueelle. Pietariin on runsaat 30 kilometriä. Pietarin tuntumassa ruuhkat ja Kolppanan kotitien huono kunto tekevät matkasta kuitenkin lähes tunnin kärsimyksen. Isien koti löytyy enää harvoin. Kylä on muuttunut rähjäiseksi lomapaikaksi. Muutamat kylän miehet ovat viikon töissä Helsingin rakennuksilla. Viikonloppuna emäntä saa toimeentulonsa turvan väsyneeltä mieheltään.

1900-luvun alussa Kolppanassa asui 4800 inkerinsuomalaista. Tällä hetkellä vain muutama vanha mummo osaa suomea. Luterilaisessa seurakunnassakin valtaväestön kieleksi on vaihtunut venäjä. Messut toimitetaan kaksikielisesti. Inkeriläinen seurakunta ei elä aineellisesta rikkaudesta. Kolppanan seurakunta on päättänyt elää välittämisestä. Seurakunta on hoitanut sadan neljänkymmenen lapsen kotia. Tämä on uudistunut nopeasti muutamassa

¹⁰ Julkaistu aiemmin <http://www.datsha.com/uutiset/160908.shtml>

vuodessa. Sosiaalipornoa kaipaavat suomalaiset pettyisivät, jos saisivat tietää, että nämä lapset pääsevät lasketteluleireille ja Espanjan lomille. Seurakunnan vaatimaton leirikeskus on kuitenkin rakkain paikka maailmassa. Välittäminen on tärkeintä.

Kuva 1. Pahasti rappeutunut Kolppanan kirkko

Kolppanan kirkko sai syntynsä vuonna 1800–1802. Tsaari Paavali I:n isä Pietari II:n rakasti metsänvartijan kasvattityttöä. Pietari oli joutunut eksyksiin ja löysi hädissään metsänvartijan perheen. Stalinin aikana ei enää kunnioitettu tsaarien perintöä. Historiallinen kirkko häväistiin perusteellisesti. Kirkkoa ympäröivät yhä edelleen rautafirman muurit. Kirkkosali on ollut tehdaskäytössä. Herkimmat ihmiset eivät kestä katsoa kirkon sisälle sen järkyttävän kunnan tähden. Asfaltti on levitetty kirkon edustalle hautausmaan päälle.

Toisen maailmansodan saksalaismiehityksen aikana suomalaissukuinen väki lähetettiin Suomeen, mutta tätä väkeä ei otettu vastaan. Monet joutuivat tunnetulle Siperian kierrokselle. Inkerin kirkko tekee nyt historiaa: tämä vanha seurakunta on päättänyt elää.

Historiallinen hetki

Lauantaina 13.9.2008 Kolppanan leirikeskuksen kappelissa oli enemmän väkeä kuin koskaan. Paikalle oli saapunut suomalaisia ystäviäkin bussilastillisia. Inkerin kirkon piispa Aarre Kuukauppi, rovasti Arvo Soittu ja kirkkoherra Juha Molari sekä kaksi venäläistä avustajaa vihkivät Jumalan sanalla ja käten päälle panemisella seurakunnan diakonin Aleksander Soittun pappisvirkaan.

Kuva 2. Piispa Aarre Kuukauppi, pastori Aleksander Soittu ja rovasti Arvo Soittu

– Tämä on historiallinen hetki Inkerin kirkossa! Pappuus toteutui nyt kolmannessa polvessa Soittun suvussa, ensimmäistä kertaa Inkerin kirkon historiassa.

Arvo Soittu saarnasi poikansa juhlan kunniaksi. Vanha mies oli liikuttunut. Seurakunta sai kokea, että paimenen tehtävä on siirtynyt nuorelle polvelle. Inkerin kirkolla on tulevaisuus.

Aleksander hoitaa vaimonsa Olga kanssa leirikeskusta, toimittaa jumalanpalveluksia, järjestelee lastenkodin hoitoa sekä toimii tulkkina suomalaisille herätysseurakunnille inkeriläisissä kyläseuroissa.

Elokuvateatteri palasi kirkoksi

Sunnuntaina 14.9.2008 palautettiin iso pala suomalaisesta historiasta eloon Terijoella. Piispa Kuukauppi vihki Terijoen kirkon uudestaan käyttöön vuosien remontin jälkeen. Kirkko oli joutunut Neuvostoliiton vuosina elokuvateatteriksi. Kauniiksi rakennettu, pieni Terijoen kirkko ei elä vielä rikkauksista. Kolehtiaaviksikin riitti yhä pelkkä muovipussi.

- ”Bobeda” sai nyt uuden merkityksen. Piispa koki voitonriemua kirkon vihkimisestä.

Kuva 3. Uudelleen vihitty Terijoen kirkko juhlapäivänä 14.9.2008

Nyt kirkko oli aivan täynnä venäläisiä ja suomalaisia ystäviä. Itse pormestari oli paikalla. Ortodoksisen kirkon isä saapui kunnioittamaan historiallista hetkeä. Paikalla oli saapunut Suomesta useiden sanomalehtien toimittajat sekä monien eri seurakuntien tiedottajat.

Varjoja Inkerin tai vaalla

Inkerin kirkko ei elä samassa modernisaation vimmassa kuin sisarkirkko Suomessa. Ehtoollisella yhteismalja on yhä käytössä. Ehtoolliselle ei mennä bakteerien ja virusten pelossa, vaan syntien anteeksisaamista varten. Vanhoillisimmat herätysliikkeet antavat saarnaaja-apua Inkerissä. Nämä saarnaajat ottavat puheeksi sopivassa ja pääasiassa sopimattomassa hetkessä myös homoseksuaalisuuden kauhut. Näin tapahtui myös Aleksanderin juhlapäivänä. Tätä saarnaajien apua on otettava vastaan, koska leipä ja toimeentulo ovat pitkälle suomalaisten avustajien varassa. Suomalaisia ystäviä on aivan pyyteettömiäkin: nämä ovat omilla käsillään rakentaneet vanhat rakennukset asuttavaan kuntoon.

Venäjällä on myös omasta takaa uskonnollista jyrkkyyttä. Terijoen juhliava seurakunta sai kuunnella, kun venäjäksi saarnannut kirkkoherra Aleksandr Kudrjajtsev varotti Kiusaajan vaaroista ja vihollisuudesta. Modemin ihmisen elämänmeno kaikkineen koettiin uhkaavaksi. – *Ihmisiä kiusataan erityisesti ajan puuttumisella. Pikkuasiat vetävät syrjään.*

Inkerin kirkon elämäntapaa silmäilijät Molaritymää monet suosivat mielikuvat sikäläisten kirkkojen tarpeesta Venäjällä: - *Inkerin kirkko ei tarvitse rättejä ja lumppuja vaan reilua rahaa elinkustannusten ja laskujen tähden. Oma raha vapauttaa seurakunnat terveellisiin uudistuksiin, jota sopeutuminen nykyaikaiseen Venäjään edellyttäisi. - Inkerin kirkko tarvitsee välittämistä, ei suomalaisten herätysseurakuntien hengellistä väkivaltaa!*

Kuva 4. Venäjän kauppatie-lehden toimittaja, kirkkoherra Molari korostaa välittämistä